

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnopoziroiste.rs

Издаје Народно позориште у Београду

МИРЈАНИ КАРАНОВИЋ УРУЧЕНА НАГРАДА „ЖАНКА СТОКИЋ“

Сцена је простор апсолутне слободе

На Великој сцени Народног позоришта, 6. марта, Мирјани Карановић је уручена престижна Награда „Жанка Стокић“, коју глумица „која је обележила позоришни и филмски живот Србије својом стваралачком зрелошћу и богатством глумачког израза“, додељују Народно позориште,

„Вечерње новости“ и Општина Пожаревац. Жири, који је радио у саставу Мира Ступица (председник и иницијатор конкурса), генерални директор компаније „Новости“ Манојло Вукотић, управник Народног позоришта Божидар Ђуровић, прошлогодишња добитница Дара Џокић и драмски писац Душан Ковачевић, донео је одлуку једногласно.

Примајући Награду и пражена снажним аплаузима колега и публике, Карановићева је истакла да је ово најважније признање које је добила, и додала: „Важно је да постоји Награда ‘Жанка Стокић’, имам дубоко саосећање за ту жену. За мене је сцена простор апсолутне слободе и моја животна потреба, моје краљевство. Волела бих да ме

људи памте због онога што сам им дала са сцене, глумци на сцени изговарају најмоћније речи“.

(наставка на стр. 2)

МЕЂУНАРОДНИ ДАН ПОЗОРИШТА

Сутра се у целом свету прославља Међународни дан позоришта, 27. марта. У Народном позоришту ће овај значајни датум, као и увек, бити обележен читањем Поруке, чији аутор је ове године сцестрани позоришни стваралац Jessica Kaahwa из Уганде, пре почетка представа, али и још једним значајним догађајем. Наиме, сутра увече ће, у 18 часова, у нашем Музеју бити отворена изложба „Великани Народног позоришта на поштанским марка-

ма“. Поставку је приредила кустос Зорица Јанковић, а организована је у сарадњи са Јавним предузећем ПТТ саобраћаја „Србија“ и садржи двадесет портрета истакнутих личности Националног театра, који се налазе на поштанским маркама. Аутор портрета је академски сликар Марина Калезић, а изложбу прате каталог који је приредио кустос ПТТ музеја Драгољуб Попоски и разгледница на којој су приказани портрети, у дизајну Јована Тарбука. Изложбу

отвара Лиржи Менцл, велики чешки редитељ, који у Народном позоришту приводи крају припреме за премијеру опере „Залjubljen u tri narandže“.

Ј. С.

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

Интернет
НОВОСТИ

ПОПУСТ
ПРИ КУПОВИНИ КАРТЕ

20%

ОДУШЕВИЛА СЛОВЕНЦЕ

Првакиња Опере Народног позоришта у Београду Јасмина Трумбегаш Петровић с великим успехом је 12. марта гостовала на сцени Мариборске опере, у улози Леоноре, на премијерном извођењу ремек дела Ђузепеа Вердија „Моћ судбине”, измамивши много аплауза на отвореној сцени. На крају представе, заједно са осталим учесницима, поздрављена је вишеминутичним овацијама. „Одговорност је била велика да се за кратко време уклопите у читав ансамбл и наступите на истом уметничком нивоу, уз сјајан оркестар који свира као да слушате плочу“, изјавила је наша уметница за Позоришне новине.

М. Б.

МИЛИВОЈЕВИ ДАНИ

На XVI глумачким свечаностима „Миливоје Живановић“ у Пожаревцу, Народно позориште ће се представити својом најновијом продукцијом, Ибзеневом драмом „Хеда Габлер“, са Наташом Нинковић у насловној улози и у режији Снежане Тришић. Поред тога, у Пожаревац иде и изложба нашег Музеја, „Савремена костимографија на сцени Народног позоришта“, чији аутори су костимограф Олга Мрђеновић и кустос Зорица Јанковић, а коју ће грађани Пожаревца моћи да погледају током трајања Фестивала, у згради Центра за културу.

Ј. С.

ОПЕРА И ДРАМА У ПОДГОРИЦИ

У организацији Матице српске у Црној Гори, солисти Опере, Драгана дел Монако, Небојша Бабић, Сузана Шуваковић Савић и Хон Ли су, уз клавиру пратњу Ивана Јовановића, у среду 2. марта одржали веома успешан концерт на сцени КИЦ „Будо Томовић“, где су, у препуној сали, надахнута извођења наших уметника испраћена дугим и срданим аплаузом. Ансамбл драме је 22. и 23. марта на Великој сцени Црногорског народног позоришта одиграо представу „Дервиш и смрт“ Меше Селимовића, у адаптацији и режији Егона Савина. Гостовање је реализовано у оквиру недавно потписаног Споразума о сарадњи између националних театарара две суседне земље.

Р. П. Н.

Удружени су се са нама и пријатељима из Јапана. У кратком обраћању гледаоцима пред почетак представе, изражавајући уверење да катастрофа која је задесила Јапан није оставила равнодушним никога, Божидар Ђуровић је нагласио да је несрећа потресла и све запослене у Националном театру, нарочито зато што су народ Јапана, њихова Влада и Амбасада у Србији, у протеклом периоду учинили пуно за Народно позориште. „То су наши пријатељи, наши добротници. Вечерашњу представу наши глумци ће посветити преминулима у Јапану. Овај симболични гест је знак пријатељства, оданости и подршке људима у Јапану“, казао је и позвао присутне да минутом ћутања одају последњу пошту свим жртвама.

М. Б.

НАСТАВАК СА НАСЛОВНЕ СТРАНЕ

Печат универзалности

Образложење жирија прочитала је прошлогодишња добитница ове награде, Дара Цокић, а у њему, између осталог, стоји:

„Жири сматра да је Мирјана Карановић својим глумачким умећем и неспорном свеукупном харизмом, у потпуности заслужила признање које носи име најмаркантније глумице прве половине прошлог века, Жанке Стокић.

Карановићева је изградила своју уметничку каријеру отело-

Досадашње добитнице Награде „Жанка Стокић“ су Светлана Бојковић, Милена Дравић, Радмила Живковић, Ђурђија Цветић, Ружица Сокић, Гордана Ђурђевић-Димић и Дара Цокић.

вљујући ликове жена са маргине друштва, а из центра живота, из средишта живе стварности, без којих се више не може зами-

слити новија историја нашег позоришта и филма. Бројне ликове, који су у њеном тумачењу из света имагинације уведени у нашу свест као чињенице стварности, успела је да уздигне на ниво трагичности који повезујемо са Антигоном, Алкестидом или Леди Магбет. У разноврсности репертоара Мирјана Карановић је успевала увек да премости јаз између удаљених стварности у којима њени ликови живе и свима подари јединствен печат универзалности“.

Р. П. Н.

ГОСТОВАЊЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Бањалучани одушевљени

Наступом у Бањалуци, ансамбл културне балетске представе „Ко то тамо пева“ остварио је још једно успешно инострано гостовање. После Италије, Канаде, Колумбије, Египта и Македоније, наши уметници „скокнули“ су и до комшилука, у Републику Српску, где су 5. марта подигли на ноге и публику у препуној сали Дечијег позоришта Републике Српске. Одушевљени овим уметничким остварењем, гледаоци су од самог почетка награђивали солисте аплаузом на отвореној сцени, а на крају су их испратили вишеминутичним бурним овацијама и узвицима „браво“.

Одушевљење нису крили ни тамошњи медији, који су посветили велику пажњу наступу нашег ансамбла. Сви су били једногласни у оцени да „љубитељи

умјетности ни у једном моменту нису крили одушевљење што имају прилику да у свом граду први пут погледају овај несвакидашњи балет“.

Уочи почетка представе директор позоришта домаћина, Предраг Бјелошевић, уручио је управнику Народног позоришта Божидару

Ђуровићу монографију тог театра, основаног 1955. године, и графику бањалучког сликара Бошка Вукојевића. У кратком говору, Ђуровић се захвалио господину Бјелошевићу на поклоницама, а потом

му уручио сребрњак Народног позоришта.

Међу посетиоцима су били председник Председништва Босне и Херцеговине Небојша Радмановић, председник Народне скупштине Републике Српске Игор Радојичић, министар просвете и културе Антон Касиповић, градоначелник

Бања Луке Драгољуб Давидовић и друге јавне личности из политичког и културног живота Републике Српске и Босне и Херцеговине. Радмановић је, у изјави медијима, оценио да је балетски ансамбл Народног позоришта извео „одличан, модеран балет који нисмо имали прилику да одавно видимо у Бања Луци“. Он је изразио наду да

ће у град на обалама Врбаса, који нема сталну балетску сцену, чешће долазити тако квалитетне представе као што је „Ко то тамо пева“.

■ Микојан Безбрадица ■

У СУСРЕТ ПРЕМИЈЕРИ | НЕЛА МИХАИЛОВИЋ И БОРИС ПИНГОВИЋ

Шмитове истине крију тајну

Четврта овосезонска премијера на Сцени „Раша Плаовић“, дуодрама „Мали брачни злочини“ савременог француског писца Ерика Емануела Шмита, у режији Филипа Гринвалда, биће одржана 16. априла. Заплет комада, у којем играју Нела Михаиловић и Борис Пинговић, настаје у тренутку када Лиз, сазнавши да јој супруг Жил има амнезију, покушава да га убеди у нешто што се заправо није десило. Кроз комичне и драматичне обрте, супружници ће „претрести“ свој петнаестогодишњи брак...

Комад се, дакле, бави вечном темом односа између мужа и жене, а то је публици увек привлачно. Колико је вама, не само као глумцима, него и као људима са брачним искуством, било инспиративно да се позабавите једном таквом причом?

НЕЛА: Више него инспиративно, управо зато што је то вечна тема, често испричана и увек другачија, посебна, јединствена... Филип је рекао у једном тренутку: „Ово је прича о љубави коју ни лош брак није успео да уништи“. Замислите колика је та љубав и замислите како је то узбудљиво за глумачку игру!

БОРИС: Инспирацију је могуће црпети само из добро написаног комада, а то је свакако случај са овим делом. Сваки однос између двоје људи може бити занимљив, али то не значи да у свему чучи позориште. Ја сам раду на овој представи приступио са великим ентузијазмом, али и свешћу о томе да смо се ухватили у коштац са темом о којој „сви све знају“. То је свакако обавеза, али и прилика.

Ко су Лиз и Жил?

НЕЛА: Мени је немогуће да о њих двоје причам засебно. Они су потпуно зависни од своје љубави и немогуће их је раздвојити. Лиз и Жил су људи луди од љубави, ухваћени у сопствену брачну мрежу сагкану од љубави, мржње, страхова, сумњи, љубоморе, лудила, неизговорених речи и немоћи. Бивају потпуно емотивно исфрустрирани и то их доводи до злочина.

Редитељ представе, Филип Гринвалд, изјавио је за Позоришне новине: „Шмитови јунаци, давно замрлих страсти, огрезли у баналности свакодневице, суочени са сопственом промашеношћу, међусобно се киње и злостављају у име љубави. Дирљиво је, с друге стране, како за том истом љубављу очајнички чезну. Овај комад личи на беспрекорну музичку партитуру, могуће га је увек изнова и изнова откривати. Не даје коначне одговоре. Свака Шмитова истина крије тајну, а та загонетка интригира“.

БОРИС: Одговор на то бих препустио публици, а што се мене тиче, волео бих да ми се понови то питање пред, на пример, 250-то извођење.

Редитељ Гринвалд сматра да сиже „Малих брачних злочина“ делује као да је преузет из неког крими романа Агате Кристи, док се „тектоника осећања“ која потреса његове ликове, ближи оној коју срећемо код Достојевског.

Шта је то што је вас „завело“ када сте први пут прочитали комад?

БОРИС: Управо је то добра реч – завело. Да, завео ме је неки осећај сличан оном који сам имао када сам прочитао „Загонетне варијације“ истог писца. Искуство ми је, међутим, наложило да примирим емоцију изазвану литерарним доживљајем ишчитавања комада, јер знам да је Шмит писац који богато награђује и глумце и публику једино ако му се нађе беспрекорно тачан позоришни кључ, што ми је и овог пута велики изазов.

НЕЛА: Филип је тако лепо и паметно сместио то у једну реченицу. Шмит, један од најбољих писаца данашњице, своје комаде ставља у чврсте драмске оквире, а своје ликове пише тако да оставља огроман простор где глумач може да се размашта и употреби широк спектар својих глумачких средстава да би лик дочарао. А то је увек за глумца узбудљиво и инспиративно.

Поменуте Шмитове „Загонетне варијације“, такође дуодрама у којој Борис тумачи једну од улога, већ 14 сезона на истој сцени „провоцирају“ публику с великим успехом и недавно су одигране 250. пут. Могу ли и „Мали брачни злочини“ да понове нешто слично?

БОРИС: Ах, ко би то могао да зна. Мени је важно то што се и у овом процесу осећам подједнако угодно као и тада када смо радили „Варијације“, без обзира што сам 14 година старији. Ово је пажљиво склопљена екипа, која се добро познаје и коју, чини ми се, крајин сличан позоришни сензибилитет, без обзира на то што смо сви врло различите индивидуалности. Даћемо свакако све од себе, а ако публика нашу представу препозна као млађу сестру „Загонетних варијација“, могу само да будем поносан на то. Ипак, не оптерећујем се превише.

НЕЛА: Време ће показати, а мени остаје да се надам да ће публика имати слуха за „Мале брачне злочине“ и да ће их са истим интересовањем гледати наредних 14 година.

■ Микојан Безбрадица ■

МУЗЕЈ
НАРОДНОГ
ПОЗОРИШТА
2010

● ПРВА ПОСТАВКА
Аутор Зорица Јанковић
● ВЕЛИКАНИ НАРОДНОГ
ПОЗОРИШТА НА ПОШТАНСКИМ МАРКАМА
Изложба реализована у сарадњи
са ЈП ПТТ собраћаја „Србија“;
приређивач Зорица Јанковић

СУСРЕТИ:

05. 04 | 18.00 ЛИРЖИ МЕНЦЛ, редитељ
21. 04 | 18.00 ЈЕЛЕНА ВЛАХОВИЋ, примадона

ЈУБИЛЕЈИ

09. 04 | 18.00 АНА ПАВЛОВИЋ, примабалерина
20 година уметничког рада

КОНЦЕРТИ

19. 04 | 18.00 КОНЦЕРТ СТУДЕНАТА
КАТЕДРЕ ЗА СОЛО ПЕВАЊЕ ФАКУЛТЕТА
МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ
26. 04 | 18.00 КОНЦЕРТ МИЛОША
ПЕТРОВИЋА (виолина) и ДРАГАНА
ЂОРЂЕВИЋА (виолончело)

ПРОМОЦИЈЕ

29. 04 | 18.00 Јелена Бачић Алимпић,
РИНГИШПИЛ издавач Лагуна

ШКОЛСКИ ЧАС

13.04 | 12.00 НАТАША НИНКОВИЋ, глумица

ТРИБИНЕ

16. 04 | 12.00 РАЗВОЈ САВРЕМЕНЕ ИГРЕ У
СРБИЈИ И СКАНДИНАВИЈИ (дискусија у
организацији Музеја и Београдског фестивала
игре)

ОТВОРЕНА ВРАТА

09. и 30. 04 | 11.00 и 13.00 часова

АПРИЛ 2011.

Музеј Народног позоришта у Београду. Тел: 328 44 73

ПОЕТИКА ГЕРОСЛАВА ЗАРИЋА

Изложба „Скице – поетика сценографије Герослава Зарића“, коју је приредио архитекта Зоран Булајић, отворена је 1. марта у Музеју Народног позоришта у Београду пред бројним званицама из јавног и културног живота. Постава, која је отворена до вечерас, 26. марта, представља само део Зарићевог богатог уметничког опуса, а обухвата избор сценографских скица и радних макета.

М. Б.

МУЗЕЈ У АЛИЈАНСИ

Почетком године, Народно позориште је учланило свој Музеј у Интернационалну алијансу позоришних музеја (The International Museum Theatre Alliance – IMTAL), која се од 1990. бави промовисањем театарa и живих наступа. IMTAL-Европа, IMTAL-Америка и IMTAL-Азија-Пацифик су повезане организације које негују и развијају различите облике интерпретације у музејима, галеријама, научним центрима и историјским објектима широм света. На предлог уредника IMTAL-овог „Insights“ билтена, чланак о активностима нашег Музеја објављен је у мартовском издању овог магазина. (линк: <http://www.imtal-europe.com>)

С. Р.

СУСРЕТ СА ЛИДИЈОМ ПИЛИПЕНКО

У оквиру циклуса „Сусрети“, 31. марта у 18 часова, биће одржано вече са нашим познатим кореографом и примабалерином Националног театра у пензији, Лидијом Пилипенко. Улаз је бесплатан.

Р. П. Н.

НАЈПОПУЛАРНИЈА ОПЕРА СЕРГЕЈА ПРОКОФЈЕВА

Заљубљен у три наранџе

Ансамбл Опере је пред својом петом премијером у овој сезони. Као што смо у прошлом броју Позоришних новина најавили, реч је о комичној опери једног од највећих композитора XX века, Сергеја Прокофјева, „Заљубљен у три наранџе“.

Рођен 1891. у Украјини, Прокофјев је био „чудо од детета“, прву импровизацију његова мајка је забележила када је имао свега 5 година, а прву оперу је, према сопственом либрету, начинио у деветој години! Конзерваторијум у Санкт Петербургу је завршио као најбољи студент, а већ дела која је компоновао током студија изненађују једноставношћу хармонија и агресивним ритмовима и доносе му репутацију изузетно модерног, оригиналног, иновативног аутора. Прокофјев је током целог свог стваралачког века био један од лучоноша нових тенденција које првих деценија прошлог столећа изазивају праве турбуленције у свим гранама уметности.

Опера „Заљубљен у три наранџе“ у сваком погледу осликава иновативност и необичност овог аутора. Настала је почетком композиторовог дугог избеглич-

ког живота (од 1918. до 1934. био је у Енглеској, Немачкој, Швајцарској, неколико година живео у Паризу, а у Сједињеним Државама је боравио у пет наврата), као одговор на наруџбину Опере из Чикага. Током дугог путовања у „нови свет“, Прокофјев је

Деведесет година после премијере, чувена опера Сергеја Прокофјева „Заљубљен у три наранџе“ поново на сцени Народног позоришта.

био написао скицу за либрето заснован на Мејерхољдовом преводу истоименог комада који је Карло Гоци написао у духу комедије дел арте а чији је, пак, извор била бајка Ђанбатисте Базилеа истог наслова, што му је добро дошло кад је добио понуду да за веома кратко време напише оперу. Будући да је сада писао за америчко тржиште те певање на руском језику није долазило у обзир а његово знање енглеског језика није било довољно за сложен задатак стварања оперског либрета, остало му је да га преведе на француски и заврши.

Премијера ове, данас свакако најпознатије и најпопуларније опере Прокофјева, била је на чикашкој сцени пре девет деценија, 30. децембра 1921, под оригиналним насловом L'Amour des trois oranges, а дириговао је композитор. На сцени Народног позоришта овај

наслов се први пут нашао 19. маја 1959, у режији Младена Сабљића и музичким вођством Оскара Данона.

Нову, поставку за XXI век, пред београдску публику доноси редитељски тандем Јиржи Менцл и Божидар Ђуровић, музичке припреме води маестро Давид Порселан, сценограф је Герослав Зарић, костимограф Марина Меденица, а кореограф Саша Крга. Необичност ове опере, осим у прокофјевском оригиналном приступу хармонијама и ритмовима као и драматуршки атипич-

ном либрету, налази се и у чињеници да нема изразито „водећих“ рола и уобичајених великих арија, те да бројни извођачки ансамбли има скоро равноправне улоге (међу којима веома значајна припада и хору), што ни у ком случају не значи да су им задаци лаки. Поделу чине солисти наше Опере и чланови Оперског студија „Борислав Поповић“: Драгољуб Бајић / Михајло Шљивић (Краљ Треф), Хон Ли / Дејан Максимовић (Принц), Наташа Јовић Тривић / Дубравка Филиповић (Клариче), Небојша Бабић / Александар Стаматовић (Леандар), Дарко Ђорђевић / Данило Стошић (Труфалдино), Владимир Андрић / Вук Зекић (Панталоне), Вук Матић / Милош Ђуричић (Маг Челио), Сузана Шуваковић Савић / Вера Микић (Фата Моргана), Љубица Вранеш (Линета), Марија Митић (Николета), Снежана Савичић Секулић / Софија Пижурица (Нинета), Михајло Шљивић (Куварица), Вук Зекић (Фарфарело), Жељка Здјелар / Ива Профаца (Смералдина), Игор Матвејев / Дејан Љуговац (Церемонијалмајстор) и Миодраг Матић (Гласник).

■ Јелица Стевановић ■

Јиржи Менцл и Раде Пејчић, асистент диригента

У СУСРЕТ БАЛЕТСКОЈ ПРЕМИЈЕРИ

Први пут „Бајадера“

Балет Народног позоришта је у пуном јеку припрема за премијеру „Бајадере“, која се најављује за другу половину маја 2011. године. Кореографију овог великог, класичног балета на музику Лудвига Минкуса, поставиће гошћа из Санкт Петербурга, чувена Габриела Комлева, примабалерина Киров Балета, сада признати балетски педагог и кореограф. Еминентна уметница је недавно боравила у Београду, где је уз помоћ асистенткиње Ирине Иванове већ поставила део кореографије. „Бајадера“ је дело које на свом репертоару негује свака респектабилна компанија у свету, тако да ће поставка овог балета на сцени Народног позоришта, по први пут у интегралној верзији, представљати велики и значајан подухват.

Прво извођење „Бајадере“ било је далеке 1877. године у Маријинском театру у Санкт Петербургу, у кореографији чувеног

Мариуса Петипаа. Он је своју поставку овог балета градио под јаким утицајем романтизма и естетике класике, користећи либрето инспирисан традиционалном индијском литературом, чија радња је смештена у егзотично окружење. Претпоставља се да је инспирацију за „Краљевство сен-

Минкусова „Бајадера“ ће пронаћи своје место у балетском репертоару Националног театра, али ће свакако бити и велики догађај у културном животу Београда.

ки“ (чувени „бели“ чин овог балета) пронашао у илустрацијама које је француски уметник Густав Доре (Gustave Doré) радио за Дантеов „Рај“. Ова сцена, која се често изводи самостално, представља велики изазов за играче јер у њој до изражаја долази класична играчка техника,

а сматра се и претечом „белих“ чинова у „Лабудовом језеру“ и Фокиновим „Силфидама“.

Прича „Бајадере“, која је позната и по монументалним сценама у којима су се, у неким поставкама, појављивали и прави тигар и слон, дочаравајући егзотичну атмосферу, одвија се у Индији. Никија, харемска плесачица, заљубљена је у ратника по имену Солор. Раца одлучује да своју кћер Гамзати уда за Солора. Опчињен лепотом Гамзати, Солор заборавља на своје изливе љубави према Никији. Када Раца сазна за љубав Никије и Солора, од

Великог Брамана (који је такође заљубљен у Никију), одлучује да је убије. Гамзати покушава да убеди Никију да одустане од Солора, али она одбија. Никија игра на церемонији, а у корпи са цвећем коју су послали Раца и Гамзати налази се змија отровница, која јој задаје смртоносни ујед. Солор доживљава халуцинације у којима види Никију у „Краљевству сенки“. Покушава да дође до ње, али она нестаје. Касније, на свадбеној церемонији, поново га прогања иста визија. Богови, љути због смрти Никије, уништавају храм и убијају све у њему. Дуже Солора и Никије су поново сједињене у вечној љубави.

■ Бранкица Кнежевић ■

НУШИЋ У РАЉАМА ПОЗОРИШНЕ КРИТИКЕ

ОРКЕСТАР НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА НА КОЛАРЦУ

Век једног комада Снага звука

На сцени на Тргу, пре једног века, подигла се завеса и открила путешествије новог Нушићевог јунака, Јагодинаца Јованче Мицића, са Чича Илијом Станојевићем у двојној улози – Јованче и редитеља. Као и сви други комади нашег великог комедиографа, представа се одмах омилила публици. На плакату од 17. априла исте године, који се чува у збирци Народне библиотеке Србије, стоји да је то већ 11. извођење овог комада, а из „Репертоара...“ Живојина Петровића сазнајемо да је представа игра-

да га чекају исти догађаји, све је исто као у Јагодини. Рецензент је, пак, мишљења да би било много боље кад би Јованча био честити Јагодинац који је „гледајући певачице и турске циганке, уз њепапчиће, сањао о егзотичним земљама и харемима“, којем би писац омогућио да на путовању види оно о чему је маштао. И као да све то није довољно, констатује: „Тефтер Јованче Мицића представљао би једно књижевно дело“(!)

И даље, рецензент запажа: „Тежиште комада је у сатири; сатира је у досеткама. Тежиште комада је у озбиљној ствари а озбиљна ствар

радње. Нема ни правога хумора, који је требало да сатиру замени (...) уместо да цео комад лежи на супротности, диспаратности, он лежи на слагању, сагласју“ (!?).

Ипак, критичар констатује како комад „својим шаренилом може да занима ширу публику“. Наравно, било је немогуће замислити да се критика оглуши о Чича Илију, те на крају приказа стоји да је он у главној улози био „окретан, симпатичан, духовит“, те да је „највећа атракција у комаду“.

Представа је жанровски била окарактерисана као „Чудновати доживљаји Јованче Мицића Јагодина-

ца, у десет слика, с певањем“ музику је компоновао Станислав Бинички (он је свакако и дириговао). Будући да, уз Јованчу, у ком а д у постоји још 108 ликова, не рачунајући „народ, децу, свираче, путнике, жандарме, црнце, гејше...“ у представи је био анга-

жован читав ансамбл, а неки глумци су тумачили и по неколико ликова. Наведимо бар најпознатије међу њима: Перса Павловић, Теодора Арсеновић, Зорка Тодосић, Мара Таборска, Сава Тодоровић, Богобој Руцковић, Александар Златковић, Војин Турински...

Поменимо и да је Нушићев „Пут око света“ у периоду између два светска рата и даље уживао велику популарност – поново је постављен на сцену 25. јуна 1926, режировао је Јуриј Ракићин, а играна је све до 1939, укупно 167 пута. После Другог светског рата, на репертоарима театар су чешће Нушићеве комади из каснијег периода његовог стваралаштва, те је „Пут око света“ на својој матичној сцени, у Народном позоришту, имао још само једну премијеру, 1. октобра 1972, у режији Јована Бате Путника.

■ Јелица Стевановић ■

Пут око света, 1911.

свега неколико пута, а догађало се да представа не доживи ни једну репризу.

Осим чињенице да је критика негативна у сваком погледу, аутор потписан иницијалима К. М. Ј, је, скоро у сваком другом аспекту прилично контрадикторан. Најпре, он негира све, од идеје и концепције па чак и једини квалитет који су Нушићу признавали и највећи непријатељи – ванредно познавање сценских законитости – тврдећи да „комад ни бински није добро израђен“. Пред крај осврта, међутим, он закључује да је комад „бински чак приказан доста пристојно“. Затим, иако не пориче да такви комади легитимно постоје и у већим литературама од српске, критичар замере Нушићу што је комад само „низ слика, низ декорација, низ досетака“, уз констатацију да „ни као забаван комад није успео“. Њему најпре смета што Јованча куда год крене налази исте људе, Србе, сву-

је неозбиљна“, комад је „погрешно рађен и као озбиљнија ствар немогућан“ и мало даље бележи да је писац „од комада који нема перипетија, покушао да направи сатиру“. А онда, одједном, изјављује како „нема радње, коју комад те врсте треба да има. Он нема сатире, која је имала да попуни недостатак

Поводом сто година од праизведбе Нушићевог „Пута око света“, ансамбл Крушевачког позоришта ће вечерас, 26. марта, на сцени на којој је ова комедија први пут одиграна, извести Јованчино путешествије, предвођен гостима Милорадом Мандићем-Мандом и Љиљаном Стјепановић, а у режији Југа Радивојевића. После великог успеха директног преноса премијере Народного позоришта „Златно теле“, Драмски програм Телевизије Београд је одлучио да својим гледоцима овог значајног режисерског преноса прекурирају га у 20 сати на РТС-а и на луну.

Оркестар Народного позоришта је у среду, 9. марта, одржао концерт у Коларчевој задужбини. Гости овог значајног догађаја били су првакиња Опере Народного позоришта, мецосопран Наташа Јовић Тривић, и холандски диригент Давид Порселајн. Током богате каријере, овај уметник који се данас налази свакако у врху европске музичке сцене, дириговао је Лондонском филхармонијом, Лондонском симфонијом, Симфонијским оркестром ВВС-а и Филхармонијским оркестром у Лондону, Сиднејским симфонијским оркестром, Бергенском филхармонијом, Народним радијским симфонијским оркестром у Пољској и многим другим.

Своје напола сакривено место у оркестарској „рупи“, где су као део сложене оперске или балетске представе обично смештени између гледалишта и сцене, оркестарски музичари Националног театра заменили су најакустичнијом београдском салом,

Великом сценом популарног „Коларца“.

Предвођени сигурним Порселајном, са којим се наша публика пре неколико година упознала када је кратко био шеф диригент Симфонијског оркестра РТС-а, Оркестар Народного позоришта је свој наступ почео у пуној снази звука „Концертном увертиром“ Јана ван Гилсеа. Пуноћа и снага симфонијског звука дошла је до изражаја и у извођењу Симфонијске свите из опере „Заљубљен у три наранџе“ великана XX века Сергеја Прокофјева, коју је публика са великом пажњом пратила. Префињену поетичну музику француског импресионисте Мориса Равела из „Шехерезаде“, три песме за глас и оркестар на стихове Тристана Клингсора, Оркестар и Тривићка су понесено тумачили у складном дијалогу. Други део концерта чинила је „Фантастична симфонија“ Хектора Берлиоза, такође изванредно изведена и од публике топло примљена.

М. Б.

In memoriam

Вера Костић (1925–2011)

Рођена је у Београду, где је завршила Балетску школу Јелене Пољакове. Члан Балета је била од 1941. све до пензије, 1976, и остварила је богату уметничку каријеру, најпре као солиста, потом као примабалерина и најзад као кореограф и једно време шеф Балета. Њена Сванилда у „Копелији“, Одилија у „Лабудовом језеру“, Мирта у „Жизели“, Зобеида у „Шехерезади“, одликовале су се самоувереношћу, виртуозном техником, музичком прецизношћу и стилском одређеношћу, а њен бујни темперамент и смисао за хумор обележили су кореографски опус: „Освета“ Томазија, „Луисвил“ Ибера, „Жар птица“ Стравинског, „Копелија“ Де Либа, „Сан о ружи“ Вебера, „Звездани круг“ Албињонија, „Кармен“ Бизеа, „Петар Пан“ Бјелинског, „Птицо, не склапај своја крила“ Јосифа, „Вјесник буре“ Вучковића и „Даринкин дар“ Христића... Гостовала је у Италији, Грчкој, Швајцарској, Пољској, Египту, Јапану, а као кореограф у Загребу, Новом Саду, Љубљани, Скопљу и Сплиту, те на ТВ Београд. Међу бројним наградама налазе се и Седмојулска (1951), Орден за заслуге са сребрним венцем (1968), Награда критике на Југословенском балетском бијеналу (1972), Златна колајна на 12. фестивалу монодраме и пантомиме у Земуну...

Ј. С.

Душка Сифниос – газела балета

Мало ко је очекивао да ће та мршава девојчица, предугих ногу и руку, која се 1946. уписала у балетску школу, постати једна од наших најпознатијих балетских уметница. Једино је њена професорка Нина Кирсанова осетила шта се крије у Душкици, како из милоште зову Душанку Душку Сифниос (1933), која је завршила Средњу балетску школу „Лујо Давичо“ у Београду 1953. Још као ученица, почела је да наступа у мањим солистичким улогама у Народном позоришту, па је један од њених запажених успеха била Ружа у *Pas de trois* у првој поставци „Лабудовог језера“ после Другог светског рата, 1951. Посвећеност балетској уметности и готово идеалне предиспозиције – велики распон, лепо извајане ноге и руке, крхка фигура, љупко, насмејано, лепо лице, брзо су освојили публику и стручњаке.

На почетку каријере Душка је играла класичне и неокласичне улоге у „Жизели“, „Силфидама“, „Копелији“, „Орфеју“, „Ромеу и Јулији“, „Краљици острва“, „Ђаволу на селу“ и другима. Радећи са кореографом Димитријем Парлићем, стицала је неопходно искуство у технички беспрекорној игри, коју

је оплемењавала природном спонтаношћу свог младалачког шарма. Уследила је тајновито страствена Девојка у Бартоковом и Парлићевом „Чудесном мандарину“, којој је удахнула истанчану драмску снагу. То јој је донело похвале не само у нашој средини, већ и од страних критичара и строге париске публике приликом гостовања београдског Балета на отварању Театара нација, 1957.

Следи успех код чувеног Леонида Мјасина на традиционалном Балетском фестивалу у Италији, где ју је запазио Морис Бежар који је управо стварао своју чувену трупу „Балет XX века“ у Белгији. Није јој се напуштао Београд, али је схватила да уметник савремених афинитета може веома много научити од великог балетског мајстора као што је био Бежар. И отишла је, како је сама изјавила – на годину дана, а остала десет. У Бежаровој трупи је најпре наступила у „Пулчинели“ и „Орфеју“ Стравинског, затим „Концерту“ Милоа, „Укусу“ Пуерта, „Кантатама“ Веберна, Бетовеновој „Деветој симфонији“, Берговој „Материји“, „Жар птици“ и

другима. Са Бежаровом трупом је гостовала у многим земљама, освајајући симпатије и за себе и за великог кореографа. Критичар из Торина је, на пример, написао: „Играчи Мориса Бежара су настали да створе везу између игре и драмске уметности, па ако су у томе успели, заслуга у првом реду припада Душки Сифниос, тој газели балета, која игра толико надахнуто...“

Ипак, у свету уметничке игре ненадмашном креацијом Душке Сифниос сматра се Бежарова верзија Равеловог „Болера“, коју је за њу поставио 1961. године. Ни после пет деценија Душкина раскошна играчка сензибилност није заборављена. Многи познати стручњаци сматрају да доцније интерпретаторке ове чувене Бежарове кореографије, па и Маја Плисецка, нису успеле да „надиграју“ нашу Душку.

Приликом припрема за прославу 20-годишњице свога уметничког рада на београдској сцени, 1974, за „београдску најдражу публику“ Душка је изјавила: „Иако сам веома реална у односу на своје могућности, знам да још могу и морам да играм. Тешко се оставља овај позив... Игра је као дрога, када је једном окусиш, ту магију не можеш лако оставити...“

Али, Душка није волела само игру испуњену у сваком дама-ру емоцијама и драматиком, она је своје срце давала и даје својој породици – ћерки, која је позната филмска глумица у Француској, и сину, познатом белгијском филмском и телевизијском снима-тељу, као и њиховој деци, својим унуцима, којима се са правом поноси.

Каријеру је наставила и по напуштању „светлости позорнице“. Обновила је Парлићевог „Чудесног мандарина“ преносећи несебично своје богато искуство млађим колегиницама. Примабалерина ведрога духа, знала је да се са озбиљношћу бави поставком Малерових „Песам о мртвој деци“, коју је остварила крајем 2002. у „Студију“ Камерне опере Мадленианум. Са топлином женске осећајности, она је за четири младе и талентоване балерине поставила соло игре дубоког бола, које су, свака различита и прилагођена појединој интерпретаторки, дубоко узбуђивале и чула и дух. Управо онако како је то она чинила, вољена и поштована од многих генерација балетских уметника и љубитеља истински искрене уметничке игре.

(наставиће се)

Инострана гостовања до Првог балканског рата

У последњих неколико наставака смо говорили о међународној сарадњи коју је Милан Грол успоставио за време свог управљања Народним позориштем, нарочито оној међу словенским а посебно јужнословенским сродним институцијама и уметницима. Ништа мању бригу, међутим, Грол није испољавао ни према гостовањима позоришних ансамбала из већих европских центара.

О томе сам Грол пише: „Живу пропаганду у корист француског репертоара на београдској сцени развијају турнеје француских трупа, врло честе и увек добро примљене у Београду. Од Коклена Старијег, па све до глумца из ових последњих година (тј. Првог светског рата, прим. З. Т. Ј), сви француски уметници допринели су тријумфу француског репертоара на српској сцени. Треба посебно подвући турнеје Л'Оеувге које уживају највећу репутацију и највећи успех. Захваљујући вешто изабраном репертоару и захваљујући такође доброј админи-

стративној организацији установе, г. Лиње По и г-ђа Сузана Депре одржали су успех француских трупа у Србији. Треба рећи да су, поред турнеја италијанских и руских уметника, биле једине, на страном језику, које је прихватила београдска публика“.

Пођимо редом: у 1909/10. сезо-

Током Гролове управе, на сцени Народног позоришта је играо читав низ угледних глумачких трупа и звучних имена, а посебно француских.

ни гостују две француске трупе: децембра 1909. Мадлена Доле, члан париског позоришта Одеон са својом трупом изводи три представе: „Модел“ (*La femme nue*), „Франсина“ и „Вихор“, а већ у фебруару 1910. долази Бланша Тутен са трупом париског позоришта Л'Оеувге, такође с три представе: „До-судан свет“, „Љубав бди“ и „Фру-

фру“. Наредне сезоне долазе такође две стране трупе: крајем децембра 1911. Рене Парни, са ансамблом позоришта Сара Бернар из Париза, изводи четири представе: „Госпођа с

пре, октобра 1911. гостује Сузана Депре са својим позориштем Л'Оеувге (Дело) и даје шест представа: „Рампа“, „Чергарски живот“, „Црвенко“, „Федра“, „Хеда Габлер“ и

наступа у комадима: „Буктиње“, „Самсон“ и „Дора“. Крајем сезоне, последњих дана јуна 1912, Талијанска опера под управом Ђ. пл. Кастелана даје опере „Риголето“, „Севиљски берберин“, „Тоска“, „Травијата“ (двапут) и „Чергарски живот“.

У сезони 1912/13. није било гостовања ни једне стране трупе из разумљивих разлога: Србија је била у ратном стању. Дошао је најпре Први (октобар 1912 – мај 1913), потом и Други балкански рат (јун–јул 1913). Ипак, у овом периоду су остварена нека појединачна гостовања уметника из ближег окружења – Михаило Исајловић гостује у двама представама („Нарцис“ и „Тајфун“), Ана Суханкова из Прага наступа у „Саломе“ и „Мариши“, у насловним улогама, а била су ту и два члана Словенског гледалишча из Љубљане, Рудолф Фејфар („Трубадур“) и Франц Бохуслав („Љубав бди“ и „Код Белог коња“).

Избијање Првог светског рата, у лето 1914, прекида све позоришне активности и онемогућава било који облик сарадње.

(наставиће се)

каmeliјама“, „Луда девојка“, „Друга опасност“ и „Госпођа Икс“. У мају 1911. грчка трупа Атине Лорандо даје две представе, „Галатеја“ и „Тражи слугу“. У сезони 1911/12. у Београду гостују чак три француска ансамбла и Талијанска опера. Нај-

„Жртва“. После три месеца, децембра 1911. брачни пар Силвен, чланови Француске комедије, са својом трупом дају четири представе: „Чика Лебонар“, „Електра“, „Гренгоар“ и „Апостол“, а почетком јуна 1912, Жилијета Кларел са својом трупом